

**YOKSULLUK,
TOPLUMSAL
DIŞLANMA,
ETNİK
KİMLİKLER**

YOKSULLUK

Yoksulluk veya fakirlik, günlük temel ihtiyaçların tamamını veya büyük bir kısmını karşılayacak yeterli gelire sahip olmama durumudur.

Özellikle, yiyecek, içecek, barınma, giyim kuşam gibi temel ihtiyaçlara zor erişmek veya erişememek yoksulluk olarak tanımlanabilmektedir.

TOPLUMSAL DIŞLANMA

Toplumsal dışlanma, bireylerin, toplumun geneliyle tam olarak bütünleşmesinin engellenme biçimlerini göstermektedir.

Örneğin, çevresinde kötü okulların ve az sayıda iş fırsatının olduğu, yıkık dökük evlerden oluşan bir sitede yaşayan insanlar, toplumdaki pek çok insan için söz konusu olmayacak biçimde, kendilerine daha iyi koşullar yaratan fırsatlardan etkili bir biçimde yoksun kalmaktadır.

ETNİK KİMLİKLER

Etnik grup, diğerlerinden önemli farklılıklara sahip topluluğu ifade eder. Yani yaşayış ve kültür özelliklerinin büyük kısmı bakımından diğerlerinden farklı ögelere ve uygulamalara sahip grup etnik grup olarak tanımlanabilir.

Örneğin; diğer gruplarda masada yemek yeme alışkanlığı ve uygulaması varken bir grup yerde yemek yeme alışkanlığına sahipse bu grup etnik olarak diğerlerinden farklıdır. Ancak bir ya da birkaç özelliği ile diğerlerinden farklı olması bir grubu "etnik grup" olarak nitelermeye yetmez. Bu farklılıkların topluluğun yaşam ve kültürle ilgili tüm alanlarında büyük bir kısmında ve önemli bir tarihsel süreç içerisinde gözlemlenmesi gerekir.

Etnik kimlik, ferdin içinde yaşadığı toplumdaki yaygın kültür unsurlarından farklı olarak, orijinal bir kültürel sistemin yapı özelliklerini nitelik itibariyle taşımasıyla ortaya çıkan bir kimlik türüdür. Milli kimliğe olan bağlılık azaldıkça başka kimlik arayışları artmakta, etniklik önem kazanmaktadır.

YOKSULLUK

Yoksulluk, bir toplumda üretilen maddi manevi değerlerin eşitsiz paylaşımı anlamına gelmektedir. Bu durumda yoksulluğun birçok boyutundan ve türünden söz edilebilir.

Ayrıca, bunların farklı farklı adlandırılmasından kaynaklanan çeşitlilikleri; örneğin, kronik yoksulluğa derin yoksulluk, mutlak yoksulluğa gelir yoksulluğu, ultra yoksulluğa olağanüstü yoksulluk denmesi gibi türleri vardır.

Yoksulluk tanımları, bir uçta açlık durumunu ifade eden mutlak yoksulluk ile, diğer uçta sağlık, barınma, eğitim ve diğer sosyo-kültürel faaliyetler biçiminde sıralanabilecek gıda dışı normal harcamalardan da mahrum olmak nedeniyle kendinden veya çevresinden utanmayı ifade eden göreceli yoksulluk arasında, birine veya ötekine yakın olacak şekilde yer almaktadır.

Mutlak yoksullukta, zaman ve mekana göre değişmeyen, her ülkeye uygulanabilecek ortak bir yoksulluk sınırı belirlenir.

Görelî yoksulluk ise her topluma özgüdür. Çünkü o toplumdaki ortalama gelir seviyesine göre belirlenir.

MUTLAK YOKSULLUĞA İLİŞKİN TANIMLAMALAR

- Mutlak/Nesnel Yoksulluk Sınırı
  - Birincil Yoksulluk
  - Mutlak Yoksulluk
  - Ultra/Aşırı Yoksulluk
  - Olağanüstü Yoksulluk
  - Kronik Yoksulluk

GÖRELİ YOKSULLUĞA İLİŞKİN TANIMLAMALAR

- Görelî Yoksulluk Sınırı
  - İkincil Yoksulluk
  - Görelî Yoksulluk
  - Ulusal Yoksulluk
  - Kent Yoksulluğu
  - Çalışan Yoksul
  - Barınma Yoksulluğu
  - Kırsal Yoksulluk
  - İnsani Yoksulluk
  - Cinsiyet Yoksulluğu
  - Etnik Yoksulluk
  - Ebeveyn Yoksulluğu

YOKSULLUĞUN NEDENLERİ

1. Yoksulun,
bireysel
zafiyetlerinden
(tembelliğinden)
kaynaklanan
yoksulluk

2. Sistemden
yani devletin
sosyo-ekonomi
k yapısındaki
kusurlardan
kaynaklanan
yoksulluk

KİŞİSEL NEDENLER

-Yoksulluk kültürüne bağlı olmak

YAPISAL VE DİĞER DIŞ NEDENLER

- 1- Ekonomik büyüme
- 2- Gelir dağılımı
- 3- Nüfus baskısı
- 4- Üretimde, işgücü piyasalarında yeniden yapılanma, işsizlik ve düşük ücret
- 5- Şoklar, ayrımcılık ve yerleşim yeri özellikleri
- 6- Küreselleşme sürecinin bir uzantısı
- 7- Diğer etmenler: kamu harcamalar arasındaki dengesizlikler, örgütlenme kapasitesi ve yoksulluk kültürü

YOKSULLUK VE SOSYOLOJİ

Yoksulluk sorunu Sosyoloji disiplininin önce İktisat bilimi tarafından daha çok gelir-tüketim ilişkisi bağlamında ele alınan bir husus olmuştur. Bu açıdan yoksulluk sorunu en temelde bir eşitsizlik sorunudur. Ancak buradaki eşitsizlik, sınavına çalışan öğrenciyle çalışmayan öğrencinin bir tutulmasındaki doğal eşitsizlik değil, daha çok sosyo-ekonomik yapının kusurlarından kaynaklanan adaletsiz bir gelir dağılımını ifade etmektedir.

Aslında yoksulluk sade bir sorun olduğu kadar aynı zamanda karmaşık bir problemdir. Biyolojik/tıbbi, iktisadi, sosyolojik, psikolojik, dini ve siyasal boyutları vardır.

Yoksulların, ırk açısından Amerika'da daha çok zenciler, Avrupa'da göçmenler, mekan açısından gecekondualarda yaşayanlar, cinsiyet açısından kadınlar, yaş açısından çocuklar ve yaşlılar, sağlık açısından hastalar; bilgi/kültür açısından eğitim seviyesi düşük olanlar arasında yoğunlaşması... gibi hususlar, yoksulluğun iki temel sebep üzerinden tartışılır olmasını sağlamıştır. Bunlar:

- a) Yoksulluk, yoksulun bireysel tutumunun bir sonucudur
- b) Yoksulluk, toplumsal sistemden kaynaklanan bir sorundur

SOSYOLOJİK KAVRAMLAR AÇSINDAN YOKSULLUK

- a) ANOMİ
- b) YABANCILAŞMA
- c) SOSYAL DIŞLANMA
- d) YOKSULLUK KÜLTÜRÜ
- e) AŞAĞI SINIF, SINIFALTI, DERİN
YOKSULLUK
- f) YENİ YOKSULLUK / RİSK YOKSULLUĞU

ANOMİ

Yoksulluğa ilişkin olarak ilk kavram, Emile Durkheim'in anomi kavramıdır. Eşin beklenmedik ölümü, bir günde ortaya çıkıp birçok insanın hayatını felç eden ekonomik kriz gibi ani toplumsal değişimlerin sonucudur.

Durkheim, “ani bir toplumsal değişme sonucu, insanların gerçek deneyimleri ile normatif beklentileri arasında kopukluğun olduğu bir durumu, çok açık bir anomi durumu olarak kabul eder.

Yoksulluk ile ilişkisinde anomi, daha çok sistemden kaynaklanan patolojik bir durum olmaktadır. Mevcut sosyo-ekonomik düzen tarafından düzeltilme umutları sönmekte olan süresizleşmiş/kronikleşmiş bir yoksulluk veya aynı sistemden kaynaklanan kontrolsüz değişimlere bağlı olarak ortaya çıkan ani bir yoksulluk da anomiye neden olabilir.

Bu durumda, yoksulluk anomiye, anomi de yoksulluğa sevk edebilir; yani ikisi arasında yakın bir ilişki kurmak mümkündür.

YABANCILAŞMA

Karl Marx'ın kullandığı biçimiyle meşhur olan bu kavram, daha önce Ludwig Feuerbach tarafından, insanların dine atfettikleri değerlerin kendilerine ait olduklarını bir bakıma unutmaları anlamında kullanılmıştır. Marx, felsefi ve teolojik yabancılaşma anlayışını benimsemekle beraber, onun bu kavrama asıl katkısı, yabancılaşmanın kapitalist sistemle olan ilişkisini de vurgulamasıdır. 4 aşamasından söz edilebilir:

- a) işçinin kendi insanlığının yabancılaşması
- b) işçilerin birbirine yabancılaşması
- c) işçinin ürününe yabancılaşması
- d) işçinin üretim eylemine yabancılaşması

Sonuncu yabancılaşma biçimi, kendini aciz, dışlanmış, güçsüz hisseden, çalışmaktan ve normlara uymaktan hoşnut olmayan bir psikolojik yapıya sahip bireylerin oluşmasına da sebebiyet vermektedir ki, yoksullukla en yakın ilişkisi olan husus da budur.

Toplumu, bireylerin sosyal ilişkilerinin bir sonucu olarak ele aldığımızda, birey-toplum ilişkisinde toplum, bireyin ürünü/emeği olmaktadır.

Dolayısıyla sosyo-ekonomik sistem temelde ve ekseriyetle bireyin ürünü olduğuna göre, bu bireylerden biri olan yoksulun sosyal ve ekonomik dışlanmaya maruz kalması, toplumun nesnelleşmesinin ürünü olan insan arasındaki dengenin, toplum lehine bozulmasıdır. Bu durumda toplum adeta aşırı bireyselleşmiş bir varlık durumundadır. Böyle bir varlığın yoksul bireyi ötekileştirmesi hiç de zor değildir.

Sonuç olarak, işçinin emeğine yabancılaştırması ile yoksulun sosyo-ekonomik sisteme yabancılaştırması arasında yakın bir benzerlik vardır.

Dünyanın nimetlerinden yararlanma imkanlarımızın artmasıyla yoksulluğun azaltılması arasında ters orantının oluşması, yoksulun bireysel tutumundan daha çok sosyo-ekonomik sistemin bir kusuru olarak görülmelidir.

SOSYAL DIŞLANMA

Bireylerin ya da hanelerin, ya kaynaklardan ya da toplumla sosyal bağlar kurmaktan yoksun bırakılmaları sürecini ifade eder. Yoksulun sosyal dışlanmaya maruz bırakılması daha çok sosyo-ekonomik yapıdaki değişimlerle ilgilidir.

Sanayileşme öncesi dönemde yoksul bir bakıma işgücü demekti ve bu nedenle ekonomik hayattan dışlanmıyordu. Sanayileşme sonrası dönemde cereyan eden önemli teknolojik, ekonomik ve sosyal değişimler, yeni bir tabakaşlama yapısının ortaya çıkmasına da neden olmuştur.

“Farklı insan gruplamaları arasındaki yapılaşmış eşitsizlikler” olarak tanımlanabilecek tabakalaşma sistemleri her çağda ve toplumda değişik tezahürlerle ortaya çıkmaktadır.

Başlangıçta “köle-efendi” ile ortaya çıkan tabakalaşma, Hindistan alt kıtasındaki kültürle özdeşleşmiş “kast” ve Avrupa feodalizmine özgü “mülkler” sistemi ile devam ederek, günümüzde “sınıflar” sistemi halini almıştır.

Yoksullar, toplumsal tabakalamanın en altında yani alt sınıfta dahi yer almamaktadırlar. Günümüz tüketim toplumunun normu kısaca, tüketebilir bir seviyede gelire sahip olmak, sağlık ve eğitim olanaklarından yararlanmak olarak ifade edilebilir. Yoksullar ise zaten bu norma uygun bir statüden yoksun oldukları için sosyo-ekonomik hayattan dışlanmışlardır. Bir de buna, zorunlu gıda ihtiyacını karşılamakta dahi güçlük çeken bireyin, tüketim toplumunda potansiyel olarak her suça eğilimli kabul edildiğini de eklersek, yoksulun neden ve nasıl dışlandığını en kısa yoldan ifade etmiş oluruz. Böyle bir bireyin kendi dışsallaşması demek olan topluma yabancılaşması ve anomik bir duruma düşmesi de çok normaldir.

YOKSULLUK KÜLTÜRÜ

Yoksulluk kültürü, fakirlerin hem çare aramalarına hem de buldukları çarenin esas çıkış yollarını unutturmasına işaret eder. Yoksulların muhtaç konumlarına tepki olarak, toplumun genelinden farklı davranış ve yaşam biçimleri sergilemelerine yol açar.

Yoksulluk döngüsü ise yoksul ailelerden gelen nesillerin de kısır döngü nedeniyle tıpkı ataları gibi yoksul olacağına işaret etmektedir.

Yoksulluk kültürü, işsizlik oranı yüksek, ücretleri düşük, alt tabakası örgütlenememiş, yoksulluğun sebebinin yoksulların yeteneksizliğine bağlandığı kapitalist bir ekonominin var olması gibi nedenlere bağlanmaktadır.

Yine, yoksulluk kültürünü yok etmenin bu kültürün ana kaynağı olan yoksulluğu yok etmekten daha zor olacağı ifade edilmektedir.

AŞAĞI SINIF, SINIFALTI, DERİN YOKSULLUK

Yoksulluğun ve sosyo-ekonomik ve kültürel dışlanmanın en aşırı şeklidir. Daha çok, toplumsal tabakalaşmada eşitsizliğin en aşırısına; bir sınıf bile olamayan (sınıfaltı) topluluğa işaret eder.

Wilson, aşağı sınıfın, örneğin siyah ırka veya belli bir kesime sunulan eğitim, iş ve ücret imkanlarının yetersizliğine dayalı bir ayrımcılık gibi hem yapısal etmenlerden, hem de sosyal yardımların bağımlılık kültürüne de yol açması gibi kültürel faktörlerden kaynaklandığını ifade eder.

Daha çok eşitsizlikte “etnik köken” faktörüne vurgu yapmada dile getirilmektedir. Bu nedenle Türkiye’deki yoksulların, sınıfaltı tabiri ile değil de, yoksulluk kültürü terimi ile ilişkilendirilmesi daha sağlıklı görünmektedir.

YENİ YOKSULLUK / RİSK YOKSULLUĞU

Günümüz toplumunun yoksulluk-zenginlik bağlamında “tüketim toplumu” olarak nitelendirilmesini irdeler. Buna göre, tüketebilenler zengin, tüketemeyenler ise yoksul sayılmaktadır. Tüketebilirlik tabiri göreceliliği, yani yoksulluk-zenginlik ilişkisinin toplumsal boyutunu daha çok ifade etmektedir.

Yeni yoksulların gelişmiş ülkelere özgü olduğu ifade edilse de, sistem dışına atılmışlık, kronikleşmiş yoksulluk, mücadele yeteneğini kaybetmişlik ve kent içerisinde tecrit edilmişlik biçiminde sıralanan özelliklerin bazılarını taşımaları açısından Türkiye’de de kısmi bir potansiyelden söz edilebilir. Yeni yoksullar, gelişmiş ülkelerde ortaya çıkmaları açısından, yani tüketim toplumunda tüketebilenlere nazaran tüketemedikleri için görece yoksullukla ilintili kabul edilebilir. Ancak, yoksulluklarının kronikleşmiş olması gibi özellikleri açısından bakıldığında ise, mutlak yoksullukla da irtibatlandırılacakları görülmektedir.

SOSYOLOJİK KURAMLAR AÇSINDAN YOKSULLUK

Zenginliğimizin artmasına paralel olarak adeta yoksulluğumuzun da artması türünden bir çelişki yaşıyor olmamızdan ayrıca anlaşılabilceği üzere, yoksulluk öncelikle sosyo-ekonomik ve politik bir yapı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Yoksulluk kültürü kavramı bu hususta yeterince açıklayıcı görülebilir. Bu kültür, bir sonuç olması açısından yapısal eksikliklere, kendi içinde ise bireysel tutumlardaki olumsuz sapmalara işaret etmektedir. Zira, yoksul bireyler yapısal eksikliklere bilinçli bir tepki olarak bu kültürü oluşturmamışlardır ama bu kültürel yapının içindeki tembelliklerinden kendileri sorumludur; çünkü, yoksulluk kültürü içinde bulunup da yakaladığı çıkış fırsatlarını değerlendiren ve yoksulluktan kısmen de olsa kurtulanlar söz konusudur.

Bu açıdan bakıldığında ilk ciddi hatanın yapısal, ikincisinin ise bireysel olduğu görülmektedir. Dolayısıyla çözümün ilk adımı, yapının yani yetenekli yöneticilerin bir görevi olmaktadır. Herkesin potansiyel anlamda belli bir yeteneğinin olduğu dikkate alındığında, yoksulluk sorununun çözümünde ilk adımın, hem yapı adına hem de birey adına ilgili sosyo-politik düzenlemelerin yapılmasıyla atılması gerekmektedir. Tolstoy'un da işaret ettiği üzere, Tanrı, yetenekleri farklı farklı insanlara vererek onları birbirine muhtaç etti ki, bu ihtiyaca binaen herkes diğerinin kıymetini bilsin ve insanlık barış içinde yaşasın.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)

Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2019

En yüksek gelir grubunun toplam gelirden aldığı pay %46,3 oldu

En son yapılan araştırma sonuçlarına göre; en yüksek eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay bir önceki yıla göre 1,3 puan azalarak %46,3'e düşerken, en düşük gelire sahip yüzde 20'lik grubun aldığı pay 0,1 puan artarak %6,2'ye yükseldi.

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
İlk yüzde 20 (En düşük)	5,8	5,8	5,9	6,1	6,2	6,1	6,2	6,3	6,1	6,2
İkinci yüzde 20	10,6	10,6	10,6	10,7	10,9	10,7	10,6	10,7	10,6	10,9
Üçüncü yüzde 20	15,3	15,2	15,3	15,2	15,3	15,2	15,0	14,8	14,8	15,2
Dördüncü yüzde 20	21,9	21,7	21,7	21,4	21,7	21,5	21,1	20,9	20,9	21,4
Son yüzde 20 (En yüksek)	46,4	46,7	46,6	46,6	45,9	46,5	47,2	47,4	47,6	46,3

Tablodaki rakamlar, yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.

Yıllık ortalama hanehalkı kullanılabilir geliri 59 bin 873 TL oldu.

Türkiye'de yıllık ortalama hanehalkı kullanılabilir geliri %16,5 artarak 2019 yılı anket sonuçlarına göre 59 bin 873 TL oldu.

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yıllık ortalama hanehalkı geliri (TL)	22 063	24 343	26 577	29 479	32 000	36 039	41 399	46 131	51 374	59 873
Bir önceki yıla göre değişim (%)	3,6	10,3	9,2	10,9	8,6	12,6	14,9	11,4	11,4	16,5

Yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri 28 bin 522 TL oldu

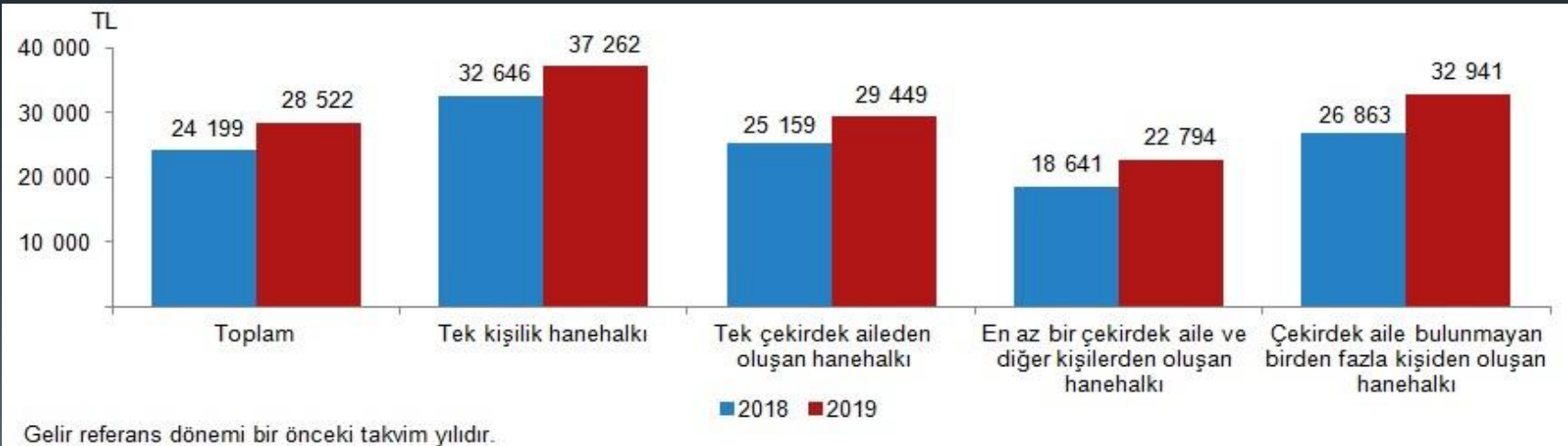
Türkiye'de yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri bir önceki yıla göre %17,9 artarak 24 bin 199 TL'den 28 bin 522 TL'ye yükseldi.

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı fert geliri (TL)	9 735	10 774	11 859	13 250	14 553	16 515	19 139	21 577	24 199	28 522
Bir önceki yıla göre değişim (%)	3,6	10,7	10,1	11,7	9,8	13,5	15,9	12,7	12,2	17,9

Yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri en yüksek tek kişilik hanelerin oldu.

Yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerinde en yüksek gelir geçen yıla göre 4 bin 616 TL artarak 37 bin 262 TL ile tek kişilik hanehalklarının oldu. Çekirdek aile bulunmayan birden fazla kişiden oluşan hanehalklarının yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri 32 bin 941 TL iken tek çekirdek aileden oluşan hanehalklarında bu değer 29 bin 449 oldu. En düşük yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirine sahip hanehalkı tipi ise 22 bin 794 TL ile en az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan hanehalkları oldu.

Hanehalkı tipine göre yıllık ortalama eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert geliri (TL), 2018, 2019

Görelî yoksulluk oranı %14,4 oldu

Toplumun genel düzeyine göre belli bir sınırın altında gelire sahip olan bireyler görelî anlamda yoksul sayılmaktadır. Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı 2019 yılında 0,5 puan artarak %14,4 oldu. Medyan gelirin %60'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre yoksulluk oranı ise son yılda 0,1 puan artarak %21,3 olarak gerçekleşti.

Anket yılı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gelir referans yılı	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Medyan gelirin %40'ına göre	10,3	10,1	10,0	9,1	8,7	8,7	8,4	7,4	7,9	8,3
Medyan gelirin %50'sine göre	16,9	16,1	16,3	15,0	15,0	14,7	14,3	13,5	13,9	14,4
Medyan gelirin %60'ına göre	23,8	22,9	22,7	22,4	21,8	21,9	21,2	20,1	21,2	21,3
Medyan gelirin %70'ine göre	30,6	30,0	30,2	29,5	29,4	29,5	28,7	28,1	28,5	28,5

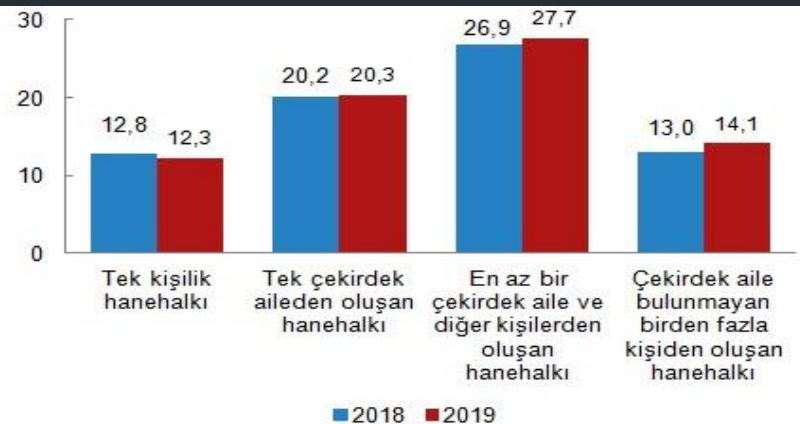
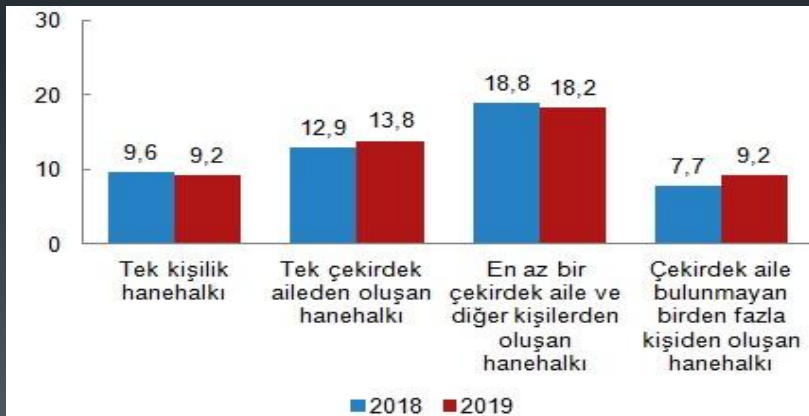
Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %40'ı dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre, yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 0,4 puanlık artış ile %8,3 olarak gerçekleşti. Medyan gelirin %70'i dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre ise yoksulluk oranı bir önceki yıla göre değişmeyerek %28,5 oldu.

Yoksulluk oranı en düşük haneler tek kişilik ve çekirdek aile bulunmayan haneler oldu

Hanehalkı tipine göre eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranlarına bakıldığında; tek kişilik hanehalklarında yoksulluk oranı bir önceki yıla göre 0,4 puan azalarak %9,2, çekirdek aile bulunmayan birden fazla kişiden oluşan hanehalklarında bu oran 1,5 puan artarak yine %9,2 olmuştur. En az bir çekirdek aile ve diğer kişilerden oluşan hanehalklarının yoksulluk oranının 0,6 puan azalarak %18,2, tek çekirdek aileden oluşan hanehalklarının yoksulluk oranının ise 0,9 puan artarak %13,8 olduğu görüldü.

Medyan gelirin %50'sine ve hanehalkı tipine göre yoksulluk oranı (%), 2018, 2019

Medyan gelirin %60'ına ve hanehalkı tipine göre yoksulluk oranı (%), 2018, 2019

Gelir referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

Okur-yazar olmayanların %26,1'i, yükseköğretim mezunlarının %2,5'i yoksul

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %50'si dikkate alınarak hesaplanan yoksulluk oranına göre; okur-yazar olmayan fertlerin %26,1'i, bir okul bitirmeyenlerin %22,4'ü yoksul iken, bu oran lise altı eğitilmişlerde %13,4, lise ve dengi okul mezunlarında ise %6,9 oldu. Yükseköğretim mezunları ise %2,5 ile en düşük yoksulluk oranının gözlendiği grup oldu.

Maddi yoksunluk oranı %26,3 oldu

Finansal sıkıntıda olma durumunu ifade eden maddi yoksunluk; çamaşır makinesi, renkli televizyon, telefon ve otomobil sahipliği ile ekonomik olarak beklenmedik harcamaları yapabilme, evden uzakta bir haftalık tatil masrafını karşılayabilme, kira, konut kredisi ve faizli borçları ödeyebilme, iki günde bir et, tavuk, balık içeren yemek yiyebilme ve evin ısınma ihtiyacını karşılayabilme durumu ile ilgili hanehalklarının algılarını yansıtmaktadır.

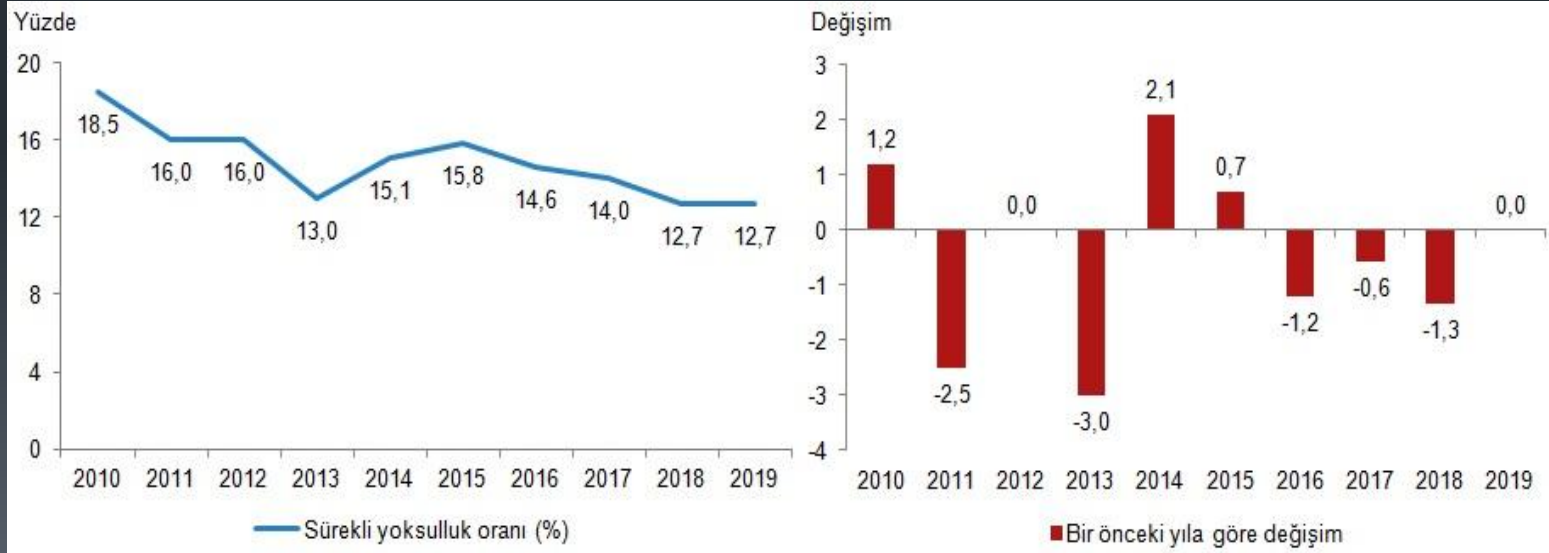
Yukarıda belirtilen dokuz maddenin en az dördünü karşılayamayanların oranı olarak tanımlanan ciddi maddi yoksunluk oranı 2018 yılında %26,5 iken 2019 yılı anket sonuçlarında 0,2 puan azalarak %26,3 olarak gerçekleşti.

Sürekli yoksulluk oranı %12,7 oldu

Dört yıllık panel veri kullanılarak hesaplanan sürekli yoksulluk oranı, eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert medyan gelirinin %60'ına göre son yılda ve aynı zamanda önceki üç yıldan en az ikisinde de yoksul olan fertleri kapsamaktadır. Buna göre, 2019 yılı anket sonuçlarında sürekli yoksulluk oranı bir önceki yıla göre değişmeyerek %12,7 oldu.

Taksit ödemeleri veya borçları olanların oranı %71,1 oldu

Geçen yıla göre nüfusun konut alımı ve konut masrafları dışında borç veya taksit ödemeleri 0,7 puan artarak %71,1 oldu. Nüfusun %9,6'sına bu ödemeler yük getirmezken %19,0'ına çok yük getirdi. Hanelerin %58,7'si evden uzakta bir haftalık tatil masraflarını, %33,6'sı iki günde bir et, tavuk ya da balık içeren yemek masrafını, %29,7'si beklenmedik harcamaları, %19,2'si evin ısınma ihtiyacını, %56,6'sı eskimiş mobilyaların yenilenmesini ekonomik olarak karşılayamadığını beyan etti.

Yük getirme durumu	Borç veya taksit ödemeleri (%)		Konut masrafları (%)	
	(Konut masrafları dışında)			
	2018	2019	2018	2019
Çok yük getiriyor	15,8	19,0	11,5	14,1
Biraz yük getiriyor	43,7	42,5	55,0	54,3
Yük getirmiyor	10,9	9,6	33,4	31,6
Borç veya taksiti olmayanlar	29,6	28,9	-	-

Gelir eşitsizliği ve yoksulluk, Türkiye’de çözüm bekleyen en önemli sosyo-ekonomik sorunlar arasında yer almaktadır.

Türkiye’de 2001 sonrası gerçekleşen yüksek büyüme hızlarına rağmen, gelir eşitsizliği ve yoksulluk sorununda çok önemli iyileşmelerin ortaya çıkmaması, bu sorunların piyasa mekanizması çerçevesinde büyüme ile kendiliğinden çözülemeyeceği gerçeğini açıkça ortaya koymuştur.

Vergi sisteminin mevcut yapısı, gelir eşitsizliği ve yoksulluğu artırıcı niteliktedir. Vergi sisteminde gelirin yeniden dağıtılmasına yönelik düzenlemelere ağırlık verilmesi ve yoksul kesimlere yapılan transferlere etkinlik kazandırılması, küresel kriz ortamında sorunun daha da büyümesini engelleyecektir.

Eğitimde fırsat eşitliği sağlamaya yönelik uygulamalara ağırlık verilmesi, sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve kalitesinin artırılması, sendikaların hak ve özgürlüklere getirilen kısıtlamaların kaldırılması uzun dönemde gelir eşitsizliği ve yoksulluk sorununun çözümüne katkı yapacak başlıca önlemlerdir.

**ESMA RÜMEYSA
CEYLAN**